

NIA NEA *

*Nea is het Griekse woord voor nieuws

4 FEBRUARI 2014

IN DIT NUMMER

CURSUS BYZANTIJNSE ARCHEOLOGIE	1
GASTENKAMERS NIA	1
LEZINGENCYCLUS OVER DE GRIEKSE CRISIS	2
NIEUW PHAROS SUPPLEMENT	2
LEZING PROF. FRANK VAN VREE	3
LEZING DR. MARGRIET HAAGSMA	3
MIGRATION CURSUS	3
BIJLAGE HERITAGE MANAGEMENT	4/5
@ HENE	6

AGENDA

LEZING PROF. A. LIAKOS
20/2

WINTERSCHOOL OUDHEIDSTUDIES U4
4/3-8/3

LEZING (DIALOGOS) K. ZOUBOULAKIS
13/3

LEZING PROF. C. KOULOURI
27/3

LEZING P. LINARDOS RULMOND
10/4

STUDIEREIS HONOURS COLLEGE FSW UNIVERSITEIT LEIDEN
10/4-14/4

BYZANTIJNSE ARCHEOLOGIE EN MATERIËLE CULTUUR

Voor de tweede maal biedt het Nederlands Instituut in Athene in samenwerking met de Faculteit der Archeologie van de Universiteit Leiden en de 23ste Ephorie van Byzantijnse Oudheden in Chalkis een praktijkgerichte cursus Byzantijnse Archeologie en Materiële Cultuur aan voor MA-studenten en BA-studenten (BA2 en BA3) op het gebied van Archeologie, Geschiedenis, Griekse Taal- en Letterkunde en Godsdienstwetenschappen. De stage zal plaatsvinden van maandag 2 tot en met donderdag 26 juni 2014 in Athene en in Chalkis (Euboea). De interuniversitaire cursus behandelt de archeologie van de Byzantijnse materiële cultuur in Griekenland van de 5de tot de 15de eeuw na Christus, met een nadruk op de zogeheten 'Midden Byzantijnse periode' (ca. 10de - 12de/vroeg 13de eeuw na Christus). Op onze website vindt u meer [informatie](#) en het [aanmeldingsformulier](#).

GASTENKAMERS OP HET NIA

Het Nederlands Instituut Athene biedt studenten en wetenschappers die Griekenland in het kader van hun studie of onderzoek bezoeken de mogelijkheid te verblijven in een van de gastenkamers op het instituut. Gasten hebben tijdens hun verblijf onbeperkt toegang tot de bibliotheek en andere faciliteiten zoals het gratis gebruik van het draadloos internet.

Er zijn vijf gastenkamers in het souterrain met een gemeenschappelijke woonkamer en keuken. Vier kamers hebben elk een wastafel en delen twee gemeenschappelijke badkamers, de vijfde kamer heeft een eigen badkamer en toilet. Het NIA heeft één appartement op zolder – de Frans van Hasselt-kamer – met zithoek, eigen douche, toilet en gedeelde keuken.

Overall in het pand is er draadloos internet, airco en verwarming. De keuken en badkamers bieden alle nodige voorzieningen, inclusief een wasmachine en droger. Dekens, bedlinnen en handdoeken zijn eveneens aanwezig. Voor leden van de Vereniging van Vrienden van het NIA ([VVNIA](#)) geldt een speciale gereduceerde prijs.

Voor meer informatie: nia@nia.gr / Tel: +30 210 9210760

LEZINGEN CYCLUS “EXPLORING NARRATIVES ON THE GREEK CRISIS”

Hoe Grieks is de huidige Griekse crisis eigenlijk? Of hoe Europees? Is het een extreem verschijnsel ergens in de kantlijn van Europa? Of heeft het zijn wortels in specifieke kenmerken van de Griekse geschiedenis en maatschappij? Is de crisis een onderdeel van een crisis in Zuid Europa? Of gaat het om een Balkan-crisis? Waarom laat de financiële crisis juist in Griekenland zijn meest angstaanjagende gezicht zien? Wat wordt er gezegd en beweert over de crisis in Griekenland en Griekenland zelf in Europa. In welke mate beïnvloedt het falen van de economie en de welvaartsstaat de institutionele infrastructuur: de democratische legitimiteit en de rechtsstaat? Is er wellicht sprake van een ‘postdemocratische’ situatie? Hoe bijzonder is de Griekse situatie eigenlijk?

In een serie van vijf lezingen zullen vooraanstaande Griekse wetenschappers ingaan op deze –en andere- vragen die de hardnekkige crisis in Griekenland oproept. De lezingen, die in de eerste helft van dit jaar op het NIA zullen plaatsvinden, worden georganiseerd in samenwerking met de vakgroep Politieke Wetenschappen en Geschiedenis van de Panteion Universiteit en het Instituut voor Migratie – en Etnische Studies ([IMES](#)) van de Universiteit van Amsterdam. Na de zomer zullen de sprekers hun lezingen in Nederland presenteren aan – en in debat gaan met vakgenoten en overige belangstellenden. Daarbij staat het voeren van een open dialoog voorop, om zo tot een vruchtbare uitwisseling van ideeën te komen die kunnen leiden tot nieuwe inzichten met betrekking tot de uitdagingen waarvoor Griekenland en Europa zich momenteel geplaatst zien. De lezingen en de bijdragen aan de conferentie in Nederland zullen gepubliceerd worden in een afzonderlijk nummer van de NIA-publicatiereeks *Pharos Supplements*.

De eerste lezing in deze cyclus zal plaatsvinden op 12 februari, als Antonis Liakos (hoogleraar Geschiedenis aan de Universiteit van Athene) zal spreken over het onderwerp “*Greece from Europe – Europe from Greece: exploring different crisis narratives*”. Op 26 maart zal zijn collega Christina Koulouri van de Panteion Universiteit ingaan op het thema “*The Greek crisis in its historical Greek context*”. Voor het overige programma van deze nieuwe serie verwijzen wij u graag naar onze [website](#).

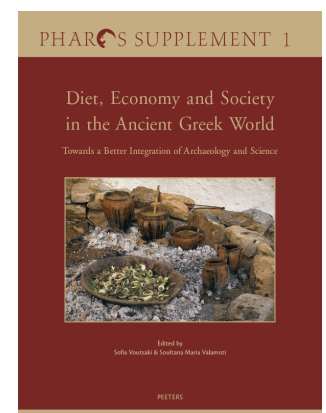
VERS VAN DE PERS: PHAROS SUPPLEMENT 1: DIET, ECONOMY AND SOCIETY IN THE ANCIENT GREEK WORLD

In het najaar van 2013 verscheen bij uitgeverij Peeters het eerste deel uit de nieuwe serie *Pharos Supplement*. Dit eerste nummer omvat de handelingen van de internationale conferentie *Diet, Economy and Society in the Ancient Greek World: Towards a Better Integration of*

Archaeology and Science die van 22 tot en met 24 maart 2010 plaats vond op het Nederlands Instituut Athene. De publicatie, die tot stand kwam met steun van het Institute for Aegean Prehistory, is geredigeerd door Prof. dr. Sofia Voutsaki, hoogleraar Archeologie aan de

Universiteit van Groningen, en haar collega Soultana Valamoti van de Aristoteles Universiteit in Thessaloniki.

Meer informatie over deze fraaie uitgave is te vinden op de website van [uitgeverij Peeters](#) waar de publicatie ook besteld kan worden.

LEZING DR. MARGRIET HAAGSMA

Op 13 november vond op het NIA een lezing plaats van dr. Margriet Haagsma (University of Alberta), die georganiseerd was in samenwerking met het Canadees Instituut in Griekenland. In haar lezing maakte dr. Haagsma duidelijk dat de discussie over de duurzaamheid van steden niet alleen iets van deze tijd is, maar in de oudheid ook gevoerd werd. Zo bogen filosofen als Plato en Aristoteles zich al over de vraag hoe de ideale duurzame stad er uit zou moeten zien. Daarnaast ontwikkelden een groot aantal bouwkundigen en architecten verfijnde stadsplannen, verdedigingswerken en wegenstelsels, terwijl rijke burgers indrukwekkende monumenten lieten bouwen ter verfraaiing van het stedelijk landschap. Aan de hand van het onderzoek dat zij verrichte naar Nieuw Halos (een Hellenistische stad in Thessalië waar sinds de jaren '70 archeologisch opgravingen plaatsvinden door de Rijksuniversiteit Groningen) ging dr. Haagsma verder in op de vraag in welke mate de stadsbevolking in staat was om de infrastructuur en de voorzieningen van een stad in stand te houden. Daarbij vormden de huishoudens van de stad, als sociale en economische kerneenheid, het uitgangspunt van haar boeiende betoog. Omdat Margriet Haagsma in het verleden als directeur leiding heeft gegeven aan het NIA was de avond natuurlijk ook een gelegenheid om oude vrienden terug te zien en herinneringen op te halen, iets wat gedurende de afsluitende receptie dan ook volop gebeurde.

LEZING PROFESSOR FRANK VAN VREE

Op 24 oktober gaf Prof. dr. Frank van Vree, decaan van de Faculteit der Geesteswetenschappen van de Universiteit van Amsterdam, een lezing aan het Nederlands Instituut Athene in het kader van zijn driedaags werkbezoek aan de Griekse hoofdstad. In zijn verhandeling "*A Contested Past: Memories, Pluralism and Democracy*" toonde hij aan dat de verandering en pluriformiteit van herinneringsculturen beschouwd kan worden als een indicator voor het democratisch gehalte van een samenleving. Daarbij gaf hij concrete voorbeelden met betrekking tot de wijze waarop oorlogsmonumenten in onder andere Nederland en Rusland (c.q. de voormalige Sovjet-Unie) de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog interpreteren en levend houden. De boeiende presentatie werd gevolgd door een levendige discussie met het publiek, waaronder zich ook meerdere Griekse historici bevonden.

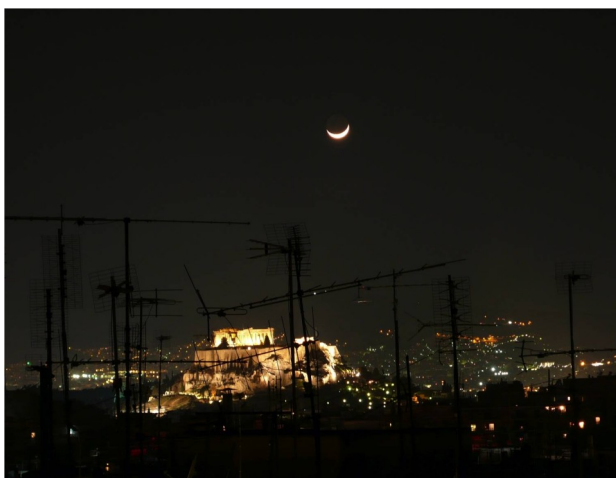
Tijdens zijn verblijf in Athene bracht Prof. van Vree ook een bezoek aan de kelders waar tijdens de Tweede Wereldoorlog de gevangenen van de *Kommandatur* waren gevestigd. Deze ruimte is in zijn toenmalige vorm behouden gebleven en door de eigenaar van het gebouw (een Griekse verzekeringsmaatschappij) als "[historische herinneringsruimte](#)" opengesteld voor het publiek. Tot slot vond er in het kader van het bezoek van Prof. van Vree ook een bijeenkomst plaats op het instituut met Griekse onderzoekers op het gebied van de moderne Griekse geschiedenis, de literatuur en de digital humanities.

MIGRATION IN THE MARGINS OF EUROPE

Van 4 tot en met 14 januari vond voor het derde jaar op rij de internationale masters en PhD cursus "Migration in the Margins of Europe" plaats. Aan deze cursus namen in totaal 17 studenten deel, afkomstig uit maar liefst 10 verschillende landen. In samenwerking met het Instituut voor Migratie en Etnische Studies van de Universiteit van Amsterdam ([IMES](#)) organiseerde het NIA een intensief programma met onder andere gastcolleges door Griekse docenten, veldonderzoek en workshops. Ook vond in het kader van de cursus het symposium "[Ethnographies of Settled and New Immigrant Communities in Crisis-Ridden Greece](#)" plaats, die jonge onderzoekers de gelegenheid bood hun projecten te presenteren en te bediscussiëren. [Elders](#) in deze NIA-NEA kunt u een kort verslag lezen van het project dat Spyros Max Papadantonakis uitvoerde in het kader van zijn Mastersstudie aan de Universiteit Utrecht.

“ATHENS, MODERN CAPITAL AND HISTORIC CITY: NEW CHALLENGES FOR HERITAGE MANAGEMENT”

In het najaar van 2013 startte het Nederlands Instituut Athene met een nieuwe cyclus van drie thematische sessies onder de overkoepelende titel, “*Athens, modern capital and historic city: New challenges for heritage management*”. De stad Athene en haar erfgoedbezit vormde het centrale thema van deze cyclus, waarover professionals en onderzoekers uit diverse wetenschapsgebieden op een interdisciplinaire basis met elkaar in discussie gingen. Een maandag per maand werd de bibliotheek van het NIA een ontmoetingspunt voor academici, beroepsbeoefenaars en postgraduate studenten, die met elkaar van gedachten wisselden over specifieke deelaspecten van dit onderwerp. Aan de orde kwamen thema's als de relatie tussen openbare ruimte en monumentenbehoud, het historische centrum van de stad als toeristengebied, de connectie tussen geschiedenis en stedelijke identiteit, *city-branding* en erfgoed en de groeiende burgerbetrokkenheid bij erfgoedzorg.

De eerste bijeenkomst vond plaats op 14 oktober over het onderwerp: “*Redesigning the historic center of Athens: the impact of urban regeneration projects*”. De architect **Maria Daniil** introduceerde het onderwerp door te refereren aan de staatsbetrokkenheid ten aanzien van de openbare ruimtes van het historisch centrum, sinds de 19e eeuw. Ze gaf ook een algemeen overzicht van de door Athene gevolgde procedures sinds het eerste stadsontwikkelingsplan van Kleanthis en Schaubert (19e eeuw) en die hebben geleid tot het hedendaagse beeld van de stad. **Dimitris Diamantopoulos** (architect - planoloog) presenteerde inzichten gebaseerd op zijn persoonlijke betrokkenheid bij het staatsprogramma voor de *Unification of the Archaeological Sites in Athens* en de voetgangersroutes die daarvoor zijn ontworpen. Hij becommentarieerde de manier waarop de identiteit en het aanzien van de stad niet alleen werden ontwikkeld door planners en architecten, maar ook door gebruikers. Dit laatste aspect werd ook besproken in de lezing van **Nikos Vatopoulos** (journalist van de *Kathimerini*) die een schets gaf van de nieuwe situatie die is ontstaan ten gevolge van de financiële crisis. Hij sprak over de opkomst van een nieuw bewustzijn onder de Atheners en verwees daarbij in het bijzonder naar groepen en initiatieven, die openbaar gebied teruggeisen en nieuwe condities voor stedelijke gemeenschapszin ontwikkelen met veel positieve bijeffecten.

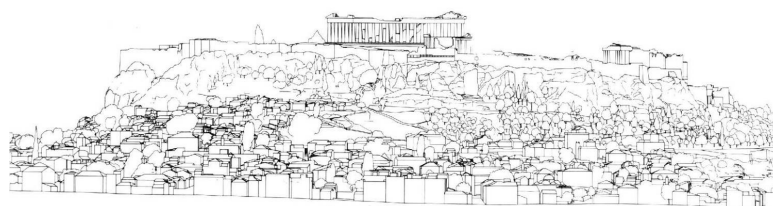
Op 25 november werd de tweede lezing gehouden met als thema: “*Rebranding Athens: Culture, Tourism and Visitor Experience*”. **Nicholas Karachalis** (adj. lector in stedelijke en economische geografie) introduceerde het onderwerp door te verwijzen naar de pogingen om Athene als „*city-break*” bestemming te promoten, waarbij in het bijzonder erfgoed, het historisch stadscentrum en musea zoals het nieuwe Akropolismuseum als voornaamste trekpleisters worden gepresenteerd. Zijn mening was dat Athene nieuwe doelgroepen binnen het cultureel segment en de beleveniseconomie moet zoeken door enkele van zijn verborgen stedelijke mythen te onthullen en zo te trachten nieuwe narratieven over de stad te ontwikkelen. **Thomas Doxiadis** (landschapsarchitect) presenteerde de wijze waarop brandingstechnieken en het debat over publieke ruimten de identiteit van Athene en andere grote buitenlandse steden beïnvloeden. Daarbij verwees hij ook naar de manier waarop het Atheense landschap door zowel bezoekers als lokale bewoners wordt ervaren en gewaardeerd. Cultureel erfgoed expert **Smaro Touloupa** en sociaal antropologe **Stella Galani** beschreven de ervaringen die zij als gediplomeerde gidsen met het toerisme in Athene hebben. Smaro Touloupa legde de nadruk op de clichés en vooroordelen die toeristen hebben over Athene, en de werkelijkheid die ze ondergaan tijdens hun bezoek aan de stad. Ze stelde dat in deze tijden van crisis de beelden van armoede, rellen en de angst voor criminaliteit negatieve verwachtingen creëren, maar dat de toeristen in de praktijk

positief verrast zijn als ze ontdekken dat de stad 's avonds gezellig, vriendelijk en veilig is en over positieve aspecten beschikt zoals de nabijgelegen stranden. Stella Galani sprak over de dynamiek van het stedelijke toerisme en de dienstverlening. Ze zei dat een meer integrale, brede strategische kijk, langetermijnplanning en strikte controle basisvoorwaarden voor de ontwikkeling van de toeristische sector zijn. Deze factoren zijn nog steeds erg zwak in Athene.

De laatste bijeenkomst van 2013 werd gehouden op 16 december met als thema: *"The Cultural Heritage of Athens, Contested Realities and Identities"*. **Ioannis Poullos** (adviseur erfgoedmanagement en duurzame ontwikkeling) introduceerde het cultureel erfgoedmodel en verwees naar het internationale systeem van erfgoedmanagement dat veelal onder overheidscontrole staat. Hij toonde aan dat lokale gemeenschappen over de hele wereld meer en meer verbonden raken met cultureel erfgoedmanagement en dat de wijze waarop de gemeenschap betrokken is bepaald wordt door de resultaten van hun betrokkenheid en de moeilijkheden waarmee ze bij de uitvoering geconfronteerd worden. In Griekenland blijft het gebied van erfgoedbescherming een "expert-based" aangelegenheid van de staat, waarbij de financiële crisis een nieuwe realiteit schept. **Foteini Belliou** (architect; gespecialiseerd in conservatie) sprak over de manieren waarop monumenten deel worden van de lokale identiteit van de burger en over de opvattingen van gemeenschapsgroepen omtrent officiële – en alternatieve narratieven. Zij verwees speciaal naar Athene en de initiatieven op het gebied van erfgoedbehoud van gemeenschapsgroepen die een belangrijkere rol in het conservatieproces willen verkrijgen. Tot besluit legde **Yannis Kallianos** (sociaal antropoloog) de nadruk op het gebruik en de waardering van openbare ruimten in tijden van "crisis". Hij verwees daarbij vooral naar de opstand van december 2008, de Syntagma-pleinbezetting in 2011, de demonstraties van februari 2012, en de relatie tussen tijd, plaats en het gebruik van openbare ruimten.

De lezingen werden goed ontvangen en uiteindelijk ontstond er een substantiële groep mensen die de volledige cyclus had bijgewoond vanwege het verband dat er bestond tussen de verschillende onderwerpen. Alle presentaties werden gevolgd door levendige paneldiscussies met het publiek, dat bij elke sessie uit zo'n veertig mensen bestond. Zowel de onderwerpen als de uitkomsten van de discussies bleken uiterst interessant voor de deelnemers, want hoewel de besproken kwesties van vitaal belang voor Athene zijn, staan sommige ervan niet in de centrale belangstelling.

Het Nederlands Instituut zal in 2014 zeker een vervolg geven aan deze geslaagde reeks. Daarbij wordt overwogen om een aantal nieuwe lezingen te organiseren, of een groter evenement zoals een workshop of een conferentie. Vanzelfsprekend zullen we u via NIA-NEA op de hoogte houden van de ontwikkelingen.

@ H E N E D O O R S P I R O S M A X P A P A D A N T O N A K I S**Fruit verkopen tussen vreemdelingen: De socioculturele ervaring van anders-zijn op Atheense straatmarkten.**

In deze tijd van culturele transformatie vraagt de stad Athene om etnografisch onderzoek. Onderzoek dat de sociale wetenschapper de gelegenheid geeft zich onder te dompelen in de diepten van deze stedelijke jungle, de plaatselijke manier van kijken en leven mee te maken, en vervolgens een realistisch beeld te presenteren van de tegenstellingen, ongelijkheden, botsingen, ontwikkelingen, initiatieven, emoties en dromen die de socioculturele kosmos van deze stedelijke omgeving kenmerken. Voor het onderzoeksonderdeel van mijn Master in de Culturele Antropologie aan de Universiteit van Utrecht verbleef ik acht maanden in de buurt Agios Panteleimonas en bestudeerde daar het dagelijkse sociale verkeer tussen Grieken en immigranten.

Terwijl ik werkte als sinaasappelverkoper op diverse straatmarkten (λαϊκές) verzamelde ik een grote hoeveelheid data door menselijke interacties te observeren, mensen te interviewen en politiek actief te zijn in de plaatselijke gemeenschap. Het NIA was gedurende deze acht maanden van onschatbare waarde voor het succes van mijn onderzoek. Niet alleen was het een uitstekende studieomgeving en bood het mij de gelegenheid mijn onderzoek officieel te presenteren tijdens de winter school "Ethnographies of settled and new immigrant communities in crisis-ridden Greece", maar ook had ik een financiële ondersteuning gekregen.

De resultaten van mijn onderzoek lieten zien dat op straatmarkten in buurten zoals Agios Panteleimonas, Kypseli en Patissia, de constructies en ervaringen van "anders-zijn" een belangrijke rol spelen in het dagelijkse samenleven van de bewoners. Gedurende het dagelijkse leven in de buurten sluiten mensen zich af van anderen om zichzelf zo beter te kunnen definiëren. Dit ontwikkelt zich in specifieke contexten tot sociale uitsluiting of nationalistische en fascistische sentimenten. Tegelijkertijd wordt het vermijden van "anderen" en de vervreemding die hiervan het gevolg is, een overlevingsmechanisme voor mensen die op de markt werken. Het gevolg van een dergelijke ontwikkeling zorgt ervoor dat arbeiders uit verschillende landen, die tot hetzelfde sociale stratum behoren zich onderwerpen aan de logica van culturele categorisatie en dus met elkaar strijden voor hogere lonen.

COLOFON

Het Nederlands Instituut Athene is een interuniversitair wetenschappelijk instituut dat gefinancierd en bestuurd wordt door 6 Nederlandse universiteiten (Amsterdam, Groningen, Leiden, Nijmegen, Utrecht en de VU). Het organiseert, verzorgt en faciliteert onderwijs en onderzoeksprojecten in samenwerking met universiteiten en onderzoekscentra in Nederland en Griekenland. Het NIA is door de Griekse overheid erkend als "Archeologische School" en in die hoedanigheid verantwoordelijk voor het archeologisch onderzoek dat vanuit de Nederlandse universiteiten in Griekenland wordt verricht.

NIA-NEA is de nieuwsbrief van het Nederlands Instituut Athene en verschijnt vier keer per jaar.

Opmaak en einderedactie: Annemarie Oosting; teksten in dit nummer: Willem Ledeboer, Nicholas Karachalis, Spiros Max Papadantonakis
Nederlands Instituut Athene, Makri 11, 117 42 Athene – Griekenland.

Tel: 00.30.210.9210760; e-mail: nia@nia.gr; www.nia.gr